

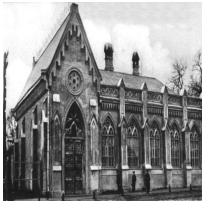
Е. М. Піскова

Музей українських старожитностей ім. В. Тарновського Чернігівського губернського земства

МУЗЕЙ УКРАЇНСЬКИХ СТАРОЖИТНОСТЕЙ ім. В. Тарновського

ЧЕРНІГІВСЬКОГО ГУБЕРНСЬКОГО ЗЕМСТВА Засн. 1902 у Чернігові на основі приват. зібрання, яке 1896 передав губерн. земству В. Тарновський (1906 музею присвоєно його ім'я). На поч. 20 ст. – одне з найзначніших в Україні сховищ нац. старожитностей. Серед найвідоміших колекцій – пам'ятки археології первіс. суспільства та часів Київ. Русі (переважно з розкопок Княжої гори); автографи держ. та культур. діячів; збірка худож.-картогр. матеріалів «Мальовнича Україна»; понад 1500 портретів видат. істор. осіб 17–18 ст., рідкісні рукописи, стародруки, матеріали архівів родів Милорадовичів, Забіл, Лашкевичів, Полетик, Тарновських та ін., судових установ та монастирів. Розділ козац. старовини містив бл. 1 тис. експонатів, зокрема унікал. зібрання козац. клейнодів і зброї, предмети військ. побуту, церк. начиння, портрети, автографи й особисті речі укр. гетьманів і представників козац. старшини (Б. Хмельницького, І. Мазепи, І. Скоропадського, П. Полуботка, К. Розумовського, С. Палія, В. Кочубея та ін.), списки козац. літописів, гетьман. універсали й ін. документи. У відділі, присвяч. Т. Шевченку, що не мав собі рівних за обсягом і цінністю представлених матеріалів, зберігалося понад 1 тис. пам'яток: автографи творів поета, його щоденник, листування, особисті речі, документи, бл. 400 мист. творів, посмертна маска тощо. У поповненні та наук. опрацюванні колекцій, підготовці каталогів музей. зібрання брали участь М. Біляшівський, Б. Грінченко, О. Лазаревський, Д. Яворницький та ін. Першим хранителем музею була М. Грінченко, у різні роки його очолювали А. Шелухін, В. Модзалевський, І. Рашевський, В. Шугаєвський. 1919 заклад перетворено на Перший рад. музей (у фондах – понад 9 тис. од. зберігання), 1923–25 він увійшов до складу Черніг. істор. музею (нині Чернігівський обласний історичний музей ім. В. Тарновського). Мемор. колекція Т. Шевченка зберігається в Національному музеї Тараса Шевченка, збірка його автографів – у відділі рукописів Літератури Інституту ім. Т. Шевченка НАНУ.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Каталогъ предметовъ малорусской старины и рѣдкостей. Коллекціи В. В. Тарновскаго. Вып. 1: Шевченко. К., 1893;
2. Каталогъ украинскихъ древностей коллекци В. В. Тарновскаго. К., 1898;
3. Каталогъ музея украинскихъ древностей В. В. Тарновскаго. Т. 2. Чг., 1900;
4. Уманец С. И. Украинскій музей В. В. Тарновскаго въ Черниговѣ // Истор. вѣст. Т. 121. С.-Петербургъ, 1910;
5. Лаєвський С. Л., Линюк Л. П. Музей українських старожитностей В. В. Тарновського у часі і просторі // Скарбниця укр. культури. Вип. 3. Чг., 2002;
6. Половникова С. Музей українських старожитностей імені В. В. Тарновського Чернігівського губернського земства // Музеї України ХІХ – поч. ХХ ст. К., 2005.

Бібліографічний опис:

Музей українських старожитностей ім. В. Тарновського Чернігівського губернського земства / Е. М. Піскова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-70379>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).